

Ege Üniversitesi Tabiat Tarihi Uygulama ve Araştırma Merkezi: Tabiat Tarihi Müzesi

Prof. Dr. H. Fikret OZANSOY'un anısına...

Tümel Tanju KAYA

Ege Üniversitesi Tabiat Tarihi Uygulama ve
Araştırma Merkezi Bornova/İZMİR

tanju.kaya@ege.edu.tr

Doğa Tarihi Müzeleri, Doğanın, toplumun ayağına sunulduğu kurumlardır...

Giriş

Doğa Tarihi Müzeleri; geçmişi günümüze bağlayan ve geleceğe ışık tutan, doğa araştırmalarında olduğu gibi gençlerin ve yetişkinlerin eğitiminde de çok önemli bir yeri olan akademik kuruluşlardır. Araştırma alanı, başta yeryüvarı olmak üzere tüm evrendir. Evren'de var olan canlı ve cansız tüm varlıkların oluşumu, gelişimi, değişimi ve evrimi temel araştırma konusudur. Doğa Tarihi Müzelerinde evrenin ve yaşamın evrimi, belgelerle geçmişten günümüze

sistematik ve evrimsel bir düzen içinde sergilenmektedir. Bu bağlamda, müzeler, doğaya açılan pencerelerdir ve müzelerde "doğa" toplumun ayağına getirilmektedir.

Toplumların gelişmesinde Doğa Tarihi Müzelerinin önemi yadsınmaz. Müzelerin tarihsel gelişiminde Doğa Tarihi Müzelerinin yeri ve önemi son derece büyüktür. Doğa Tarihi Müzelerinin sayısı toplumların gelişmişlik derecesiyle örtüşmektedir. Bilim insanları 4,5 milyar yıllık Dünya'yı, tüm gerçekleri ve gizemiyle toplumun ayağına sunmayı Doğa Tarihi Müzelerini kurarak başarmışlardır. Yerküre'nin oluşumundan günümüze kadar geçen tüm jeolojik ve biyolojik olayların kanıtları kayaçlarda gizlidir. Kayaçlar ve organizmalar arasındaki bağlantı nedeniyle kayaçlar, yeryuvarının geçmişi belirleyen en önemli belgelerdir (1). Özellikle, tortul kayaçlar içerdikleri fosiller ile yaşam tarihinde çok önemli rol oynamaktadır. Geçmişimizi kavrayabilmek için yaşam tarihimizi çok iyi bilmek ve değer vermek gerekmektedir. Doğa tarihi ile ilgili çalışmaların sürekli artması, insanların geçmişlerine ait kanıtları araştırmasından kaynaklanmaktadır. Çalışmalarda bulunan objelerin korunması ve saklanması son derece önemli bir konudur. Bu nedenle de Doğa Tarihi Müzeleri büyük bir önem taşımaktadır. Yeryuvarının yaşam tarihi, evrimi ve bu tarih içinde insanın biyolojik yeri, biyolojik ve kültürel evrimi sonuçları ile Doğa Tarihi Müzelerinde yer almaktadır.

Türkiye, oluşumundan günümüze kadar geçirmiş olduğu jeodinamik evrime ait jeolojik, biyolojik ve paleontolojik bulguları yoğun bir şekilde içeren Dünya'da ender ülkelerden biridir. Bunun yanı sıra, jeolojik devirlerden günümüze Avrupa, Asya ve Afrika kıtaları arasındaki kavşak konumu nedeniyle canlıların göçlerine sahne olmuş ve birçok faunaya ait endemik türün evrilmesine olanak sağlamıştır. Türkiye'nin sahip olduğu jeolojik, biyolojik ve paleontolojik zenginlik Dünya'nın hiçbir ülkesinde yoktur. Ülkemizin sahip olduğu bu zenginlikleri korumak, onlar üzerinde bilimsel araştırmalar yapmak, bilim dünyasına tanıtmak, topluma açık olarak sergilemek, toplumun eğitimine katkı sağlamak ve gelecek nesillere aktarmak Doğa Tarihi Müzeleri'nin misyonudur.

Ülkemizdeki İlk Omurgalı Paleontoloji Çalışmaları

Doğa Tarihi Müzelerinin temel yapı taşı fosillerdir. Ülkemizdeki omurgalı paleontolojisi ile ilgili çalışmalar ilk kez yabancı araştırmacılar tarafından Çanakkale bölgesinde yapılmıştır (2). İzleyen çalışmalar, yine aynı bölgede yabancı araştırmacılar tarafından gerçekleştirilmiştir. Ülkemizdeki yerli bilim insanlarına ait ilk çalışma 1933 yılında Küçükçekmece (İstanbul) Yöresi'nde yapılmıştır (3). Nafiz ve Malik, Ş. (1933) Küçükçekmece'de cins, tür ve birey sayısı yönünden çok zengin memeli faunası bulmuşlar ve ülkemizin fosil potansiyelini ilk kez ortaya koymuşlardır. Daha sonraki çalışmalar, 1950'li yıllardan itibaren Ankara Üniversitesi Dil Tarih ve Coğrafya Fakültesi ve Maden Tetkik Arama Genel Müdürlüğü'nde görevli paleontologlar ve antropologlar tarafından yapılmıştır. Prof. Dr. Muzaffer Şenyürek (A.Ü) Nevşehir, Kayseri ve Ankara Yörelerindeki omurgalı faunalarını; Prof. Dr. Oğuz Erol Ankara Yöresi'ndeki (Sinap Tepe ve Çobanpınar) faunalarını ilk kez bulmuşlardır. MTA ve Ege Üniversitesi'ndeki Doğa Tarihi Müzelerinin kurulmasına öncülük etmiş, Ülkemizdeki Paleontoloji çalışmalarında çok büyük emeği geçmiş ve birçok paleontologun yetişmesine katkı sağlamış olan Prof. Dr. H.Fikret Ozansoy, özellikle Trakya, Ankara ve Çanakkale Yöreleri'ndeki çalışmalarıyla birçok yeni omurgalı faunası bulmuş, omurgalıların tanımlanması, paleobiyocoğrafyası, paleoekolojisi ve evrimine ilişkin 100'e yakın yerli ve yabancı makale yayınlamıştır. Türkiye'deki omurgalı paleontolojisi ile ilgili detaylı çalışmalar 1965-1969 yılları arasında MTA ve Alman araştırmacılar arasında yapılan protokol çerçevesinde Türkiye Neojen'indeki linyit yataklarının araştırılması projesi kapsamında yapılmıştır ve 82 omurgalı faunası bulunmuştur (4). Son yıllarda, Ege Üniversitesi, Pamukkale Üniversitesi, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi ve MTA elemanları tarafından yapılan çalışmalarda birçok yeni memeli faunası bulunmuştur. Bütün bu çalışmalar yanısıra, henüz gün yüzüne çıkmamış birçok fosil yatağı daha bulunmaktadır.

Türkiye'deki Doğa Tarihi Müzeleri

Çağdaş ülkelerde Doğa Tarihi Müzelerinin kuruluşu 16. Yüzyıla kadar inmektedir. İlk Doğa Tarihi Müzesi İsviçreli Gesner Conrad tarafından

Zürih'te kurulmuştur. Ülkelerin çağdaşlık simgesi Doğa Tarihi Müzelerinin sayısı ile örtüşmektedir. Fransa'da (57), Almanya'da (42), İspanya'da (42) ve İngiltere'de (31) ulusal doğa tarihi müzesi olmasına karşın Türkiye'de bu sayı (1) dir (5).

Türkiye'de Senozoyik karasal çökeller çok geniş alanları kaplamakta ve 400'den fazla omurgalı fosil yatağı içermektedir. Fosil yatakları "Türkiye omurgalı fosil yatakları" projesi kapsamında faunal içerik ve yaşları ile birlikte yayınlanmıştır (6). Bu fosil yatakları, sayıca fazlalıklarının yanı sıra, cins, tür ve birey sayısının fazlalığı ile de son derece zengindir. Ne yazık ki yaklaşık 80 yıldan beri yapılan paleontolojik çalışmalar Türkiye'nin fosil potansiyelini açık bir şekilde ortaya koymamaktadır. Bunun yanı sıra, yapılan çalışmalarda bulunan fosillerin toplandığı, korunduğu, üzerinde bilimsel çalışmaların yapıldığı ve sergilendiği gerçek anlamda bir Ulusal Doğa Tarihi Müzesi'nin bulunmaması nedeniyle, fosiller araştırmacıların ellerinde kalmakta ve/veya küçük sergi salonlarında sergilenmekte ve daha sonraki yıllarda bakımsızlıktan büyük ölçüde zarar görmektedir. Türkiye'de, bilim insanlarının bireysel çalışmaları sonucu buldukları objeleri sergiledikleri küçük çapta müzeler bulunmaktadır. Bu müzelerin büyük bir kısmı Üniversite müzeleri olup, araştırmacıların çalışma konularına göre farklı disiplin isimleri (fosiller, zooloji, botanik, mineraller ve kayalar gibi) altında toplanmaktadır. Bu müzelerden en kapsamlı ve en eski olanı Ege Üniversitesi'nde bulunmaktadır. Diğer müzeler arasında, İstanbul Teknik Üniversitesi İhsan Ketin Doğa Tarihi Müzesi, Çanakkale 18 Mart Üniversitesi Mühendislik Fakültesi bünyesinde kurulan Yer Bilimleri Müzesi, Erzincan Üniversitesi Hacı Ali Akın Turizm ve Otelcilik Yüksekokulu Kemaliye kampüsünde kurulan Prof.Dr. Ali Demirsoy Doğa Tarihi Müzesi, Burdur Doğa Tarihi Müzesi, Çankırı Doğa Tarihi Müzesi ve Muğla Turoliyen Park yeralmaktadır. Ülkemizde ilk Doğa Tarihi Müzesi botanik, zooloji ve mineraloji-jeoloji objelerinin sergilendiği İstanbul (Galatasaray)'da, 1839 yılında Alman eczacı Feriedrich Wilhelm Noe tarafından kurulmuştur (5). Ancak, bu Müze 1848'de Beyoğlu yangınında önemli ölçüde hasar görmüştür. Türkiye'deki gerçek anlamda ilk Tabiat Tarihi Müzesi Prof. Dr. Sadrettin Alpan'ın Maden Tetkik Arama

Genel Müdürlüğü döneminde Prof. Dr. Fikret Ozansoy'un girişimiyle 1968 yılında MTA'da kurulmuştur. Türkiye'de ikinci kapsamlı Tabiat Tarihi Müzesi ise Ege Üniversitesi'nde kurulmuştur.

Ege Üniversitesi Tabiat Tarihi Müzesi

Ege Üniversitesi'nde bir Tabiat Tarihi Müzesi kurulması düşüncesi ilk kez 1963 yılında Doç.Dr. Recep Egemen tarafından ortaya atılmıştır. İzleyen yıllarda, Prof. Dr. Muhtar Başoğlu ve Prof. Dr. Yusuf Vardar müze kurma çalışmalarını sürdürmüşlerdir. Tabiat Tarihi Müzesi'nin projesi 1967 yılında Devlet Planlama Teşkilatı tarafından kabul edilmiştir. Bu aynı zamanda, Türkiye'de plan ve projesi resmen kabul edilmiş üniversite çatısı altındaki ilk Tabiat Tarihi Müzesi'dir. 12.09.1972 tarihinde Ankara Üniversitesi Dil Tarih ve Coğrafya Fakültesi'nden Prof. Dr. Fikret Ozansoy Müzeye atanarak 15.12.1972 tarihinde Müze Müdürü ve Yönetim Kurulu Başkanı olarak görevlendirilmiştir. Müze, 1973 yılında Ege Üniversitesi Kampüsü'ndeki bugünkü binasına taşınmış ve Cumhuriyetin 50. yıl kutlama programları çerçevesinde toplumun ve bilimin hizmetine açılmıştır. Prof. Dr. F. Ozansoy'un yönetiminde hızla gelişen Tabiat Tarihi Müzesi, Senato'nun 19.09.1978 gün ve 233/16 sayılı kararı ile "Doğa Tarihi Enstitüsü" olmuş, bağımsız bütçeye ve 2010 sayılı kanunla verilen kadrolara sahip olmuştur. Senato'nun 12.12.1978 gün ve 244/40 sayılı kararı ile "Omurgalılar Paleontolojisi Yüksek Lisans ve Doktora Öğretim Programı" onaylanan Doğa Tarihi Enstitüsü, Lisansüstü öğretimine de başlamıştır. Çeşitli statülerde çalışmalarını sürdüren Tabiat Tarihi Müzesi, Fen Fakültesi Kurulu'nun önerisi, Senato'nun 22.10.1991 tarih ve 11/7 sayılı kararı ve Yükseköğretim Kurulu'nun 19.06.1991 tarih ve 2887 sayılı onayı ile E.Ü. Rektörlüğüne "Tabiat Tarihi Uygulama ve Araştırma Merkezi" olarak bağlanmıştır. Merkezimizde Türkiye'de ilk kez Fen Bilimlerine bağlı Tabiat Tarihi Anabilim dalında Yüksek Lisans eğitimi yapılmaktadır. Müzemiz, Dünya'da birçok Üniversite Müzesinin üye olduğu kısa adı UMAC (University Museum & Collections) olan kuruluşu, Sabancı Üniversitesi Sakıp Sabancı Müzesi'nden sonra üye olan ikinci

müzedir. Merkezimiz bünyesinde bulunan Tabiat Tarihi Müzesi ile ilgili bilgiler aşağıda kısaca özetlenmiştir.

Merkezimiz iki kat üzerinde ve yaklaşık 2500 m² lik bir alanda yerleşim göstermektedir. Merkezimizde, ülkemizin birçok yörelerinden jeolojik, mineralojik, paleontolojik ve biyolojik çalışmalar sonucu toplanmış olan fosiller, kayalar, mineraller ve günümüzde yaşayan canlılara ait objeler belirli bir sistematik ve evrimsel düzen içerisinde sergilenmektedir. Merkez’de görevli akademisyenler tarafından her yaş grubundan ziyaretçiye objeler hakkında verilen bilgiler ve sunulan konferanslarla, doğa topluma daha yakından tanıtılmaktadır. Bu etkinlikler, topluma ve özellikle de, ilk-orta ve lise öğrencilerine doğayı sevmeyi, korumayı ve onun bir parçası olduğumuz bilincini aşılamayı amaçlamaktadır. Üniversite öğrencilerinin aktif eğitim yaptığı müze aynı zamanda bir doğa laboratuvarı olarak da görev yapmaktadır. Bu işlevleri yanı sıra, Merkez, doğa tarihi ve doğa ile ilgili objeler üzerinde bilimsel çalışmaların ya-

pıldığı, yerli ve yabancı bilim insanları ile işbirliğine açık bir araştırma kurumudur. Müzede 6 Galeri, geçici sergilerin yapıldığı 1 Fuaye alanı, 1 Paleontoloji laboratuvarı ve Arşiv odası, 1 Genetik laboratuvarı, 1 Teknisyen-laboratuvar odası, 1 Konferans salonu, 6 Öğretim üyesi odası ve 1 Sekreter odası bulunmaktadır.

1. Paleontoloji Galerisi (2.000 obje): Galeride, araştırmacıların Türkiye’nin birçok bölgesinden (ör., Ankara, Çanakkale, Uşak, Muğla, Afyon, İzmir, Çorlu ve Denizli) paleontolojik yüzey çalışmaları sonucu buldukları Neojen yaşlı (23-2 milyon yıl öncesi) omurgalı fosilleri (ör., Proboscidae-Filler, Perissodactyla-Tektoynaklılar, Artiodactyla-Çifttoynaklılar, Carnivora-Etçiller) ve yurtdışından satın alınmış muaj materyalleri sergilenmektedir (Şekil 1). Galeride, Türkiye’nin birçok yöresine ait omurgasız fosiller (ör., Brachiopoda, Bivalvia, Gastropoda, Cephalopoda, Anthozoa, Artropoda ve Echinodermata) sergilenmektedir. Galeride, Manisa-Kula volkanizmasının son evresinde (25.000 yıl öncesine ait)

Şekil 1: Paleontoloji Galerisi Genel Görünümü

volkanik küller üzerinde oluşmuş insan ayak izi (Şekil 2) ve Kahramanmaraş'ta yaklaşık 3.500 yıl öncesine tarihlenen bir Maraş fili (*Elephas maxima asurus*) bulunmaktadır. Galeride, araştırmacıların bağışladığı koleksiyonlar da sergilenmektedir: Konya-Karaman omurgasız fosilleri (Prof. Dr. Engin Meriç); Pınarhisar-(Trakya) balık fosilleri (Dr. Neriman Rückert-Ülkümen); Pontid kuşağı Rudist faunası (Prof. Dr. Sacit Özer); Pamukkale travertenleri içindeki omurgalı fosiller (Prof.Dr.Cihat Alçıçek); Zonguldak Karbonifer florası (350 milyon yıl öncesi) (Prof. Dr. Erol Akyol); Soma Neojen florası (Prof. Dr. Yusuf Gemici ve Prof. Dr. Funda Akgün). Paleontoloji galerisindeki fosiller Prof.Dr. F. Ozansoy, Prof.Dr.Tanju Kaya, Dr. Vahdet Tuna, Dr. Feral Aslan ve Yar.Doç.Dr. Serdar Mayda'nın yüzey çalışmaları sonucu bulunmuştur. Ayrıca, Merkezimizde Türkiye'nin en zengin mikromemeli koleksiyonu yer almaktadır. Mikromemeli fosillerinin aranması, bulunması ve tayinleri Yar.Doç. Dr. Serdar Mayda, Dr. Lars W.van den Hoek Ostende (Hollanda), Dr. Peter Joniak (Slovakya), Dr. Pablo Pelaez-Compomanes (İspanya) ve Yüksek Lisans öğrencisi Melike Bilgin'in katkılarıyla gerçekleşmiştir. Merkezimiz envanter dolaplarında yaklaşık 9000 fosil obje bulunmaktadır.

ve Anthozoa); Turoliyen yaşlı (7 milyon yıl önce) Muğla, Çanakkale ve Karaburun faunalarında bulunmuş memeli fosilleri; Çorlu'da bulunmuş Valesiyen yaşlı (10 milyon yıl öncesi) *Aceratherium* (Gergedan) ve Uşak'ta bulunmuş Turoliyen yaşlı (7 milyon yıl öncesi) *Machairodus* (kılıç dişli kedi) ait fosil kafatasları sergilenmektedir (Şekil 4). Galeride, Zonguldak'tan Kretase yaşlı (75 milyon yıl önce) dev boyutlu *Eupachydiscus* levyi (Cephalopoda-Kafadanbacaklı) (Şekil 6) ve Tabiat Tarihi Müzelerinin olmazsa olmazlarından biri, 65 milyon yıl önce Amerika'da yaşamış olan *Tyrannosaurus rex* iskeleti yer almaktadır (Şekil 5). Dinozor, İzmir Büyükşehir Belediye Başkanı Sayın Ahmet Piriştina'nın sponsorluğunda heykeltıraşlara orijinal boyutunda (12 m uzunluk, 5 m yükseklik) yaptırılmıştır.

Şekil 2: Kula (Manisa) volkanı küllerinde bulunan insan ayak izi

2. Giriş Galerisi: (1100 obje) (Şekil 3) Galeride, çeşitli mineraller (ör., dev boyutlarda kristalleşmiş kuvars, ametist ve kolemanit), günümüzde Hint ve Pasifik Okyanuslarında yaşayan omurgasız hayvanlara ait örnekler (Gastropoda ve Bivalvia) (Şekil 3 ve 7); omurgasız fosiller (Mollusca

Şekil 3: Giriş Galerisi Genel Görünüm

Şekil 4: Giriş Galerisi Fosil vitrini

Şekil 5: 65 Milyon yıl yaşlı Tyrannosaurus rex dinazorunun birebir kopya iskeleti

Şekil 6: Eupachydiscus levi (Zonguldak) Prof. Dr. Orhan Kaya'nın bağışlarıdır.

3. Kayaç ve Mineraller Galerisi (1000 obje): Magmatik, tortul ve metamorfik kayalara ait örnekler, oluşum kökenlerine göre, çeşitli açıklayıcı posterlerle birlikte sergilenmiştir. Önemli minerallere ait örnekler (ör., silikatlar, karbonatlar, oksitler, hidroksitler ve sülfürler); Endüstriyel hammaddeler; metalik madenler; ekonomik değeri ve günlük yaşamda kullanım yeri olan kayalar ve mineraller (ör., mermer, perlit, kömür, petrol ve bor mineralleri) belirli bir sistematik düzende sergilenmektedir (Şekil 8, 9). Galeride meteorit örneği de yer almaktadır. Ayrıca, volkanizmayı açıklayıcı volkan maketi, ses ve duman efektiyle galerinin en ilginç örneğini oluşturmaktadır. Galerideki örneklerin büyük bir kısmı Dokuz Eylül Üniversitesi Jeoloji Mühendisliği öğretim üyelerinin (Prof. Dr. Özcan Dora, Prof. Dr. Orhan Kaya, Prof. Dr. Burhan Erdoğan, Prof. Dr. Cahit Helvacı, Prof. Dr. Osman Candan ve Yrd. Doç. Dr. İsmail İşintek) bağışlarıdır.

Şekil 7: Hint-Pasifik Okyanusunda yaşayan Gastropoda örnekleri

Şekil 8: Kayaç ve Mineral Galerisinin genel görünümü

Şekil 9: Mineraller Vitrini

4. Kuşlar Galerisi: (200 obje) Türkiye’de, sahip olduğu kıtalararası kavşak konumu ve göç yolları üzerinde olması nedeniyle 464 kuş türü bulunmaktadır. Galeride, Ege Bölgesi’nde ve İzmir Kuş Cenneti’nde gözlenen kuş türleri (ör., puhu kuşu, flamingo, pelikan, atmaca ve kerke-

nez) sergilenmektedir (Şekil 10). Ayrıca, toplam 31 adet farklı kuş türüne ait yumurtalar ve kuş yuvaları da yer almaktadır (Şekil 11). Galeride, kuşların atasal formu Jura yaşlı (150 milyon yıl öncesi) *Archaeopteryx lithographica* mulajı bulunmaktadır (Şekil 12).

Şekil 10: Kuşlar Galerisinden bir genel görünüm

Şekil 11: Kuş yumurtaları ve kuş yuvaları

Şekil 12: Kuşların atası sayılan Jura yaşlı *Archaeopteryx lithographica*'nın mulajı (kalıp görüntüsü)

5. Genel Zooloji Galerisi (900 obje): Galeride, günümüzde yaşayan omurgasız hayvanlar ve omurgalı hayvanlardan deniz balıkları, tatlısu balıkları, sürüngenler ve memelilere ait zengin koleksiyonlar sergilenmektedir. Galeride, çift başlı hazer yılanı, köpekbalıkları ve zebra postu yanı-

sıra; böcekler ve kelebeklere ait örnekler çeşitli posterlerle ziyaretçilere sunulmaktadır. Ayrıca, Selçuk'da 1950'li yıllarda avlanmış iki Anadolu panteri (*Panthera pardus tulliana*) yer almaktadır (Şekil 13, 14).

Şekil 13: *Panthera pardus tulliana* (İzmir-Selçuk)

Şekil 14: Genel Zooloji Galerisinden bir genel görünüm

Şekil 15: Omurgalı hayvanlara ait koleksiyonlar

6. Karşılaştırmalı Anatomi ve Osteoloji Galerisi (220 Obje): Galeride, günümüzde yaşayan canlılara ait (ör., maymun, keçi, at, domuz, tilki, porsuk, kanguru, devekuşu ve yılan) iskeletler ser-

gilenmektedir (Şekil 15, 17). Bu örneklerin büyük bir kısmı İzmir Fuar Hayvanat Bahçesi'nde ölen hayvanlar olup, Müzemize bağışlanmıştır. Galeride, Uşak'da bulunmuş olan Roma dönemine

ait bir insan iskeleti ve Ceyhan Nehri Deltası'nda karaya vurmuş 12 metre uzunluğunda Physeter

catodon (kaşalot) iskeletini görmek mümkündür (Şekil 16).

Şekil 16: Physeter catodon Ceyhan Nehri Deltası (Türkiye'nin ilk dişli balina iskeleti)

Şekil 17: Devekuşu, kanguru, at, domuz ve keçi iskeletleri

Merkezimizde sergilenen örneklerin bir kısmı bağış olup, etiketler bağışlayan kişi veya kurumların isimleriyle beraber yazılmaktadır. Kuruluşundan beri ziyaretçi sayısının her geçen gün sürekli artması, toplumun Merkezimize olan sevgi ve ilgisini göstermektedir. Merkezimizi yılda 40.000 kişi ziyaret etmektedir. Gelecek nesillere aktarabileceğimiz bu kültür ve eğitim merkezinin gelişimi, çağdaş ve uluslararası standartlara kavuşması eğitime ve kültüre duyarlı olanların katkılarıyla sağlanabilir. Merkezimiz sahip olduğu zengin koleksiyon, sergi alanları ve araştırma-eğitim olanakları ile Türkiye'deki ender kurumlardan birisidir. Merkezimizin gelişimine katkı sağlayan eski Müdürlerinden Prof.Dr. Fikret Ozansoy ve Prof. Dr. Nimet Öktem'e, Merkezimiz elemanlarına, Lisansüstü öğrencilerine, Dr. Nilay Gülperçin ve Yar. Doç.Dr.Serdar Mayda'ya teşekkür ederim. Ayrıca, Eski Rektörlerimizden Prof. Dr. Ülkü Bayındır, Prof. Dr. Candeğer Yılmaz'a ve Rektörümüz Sayın Prof.Dr. Necdet Budak'a teşekkürüm sonsuzdur.

Değinilen Belgeler

1. Gökçen, N., 1986. Yaşamın başlangıcı, ilk Fosiller. I Ulusal Tabiat Tarihi Müzeleri Sempozyumu. 106-120. İzmir
2. Calvert, F., Neumayr, M., 1880. Die jungen Ablagerungen am Hellespont. Mathematisch-Naturwissensehaffliche Klasse Wien, 40-357-378.
3. Nafiz, H., Malik, A., 1933. Küçükçekmece fosil fıkralı hayvanlar mecmuası. İstanbul Darülfunun Geologie Enstitüsü Neşriyatından, s.8: 99-120.
4. Sickenberg, O., 1975. Die Gliederung des höheren Jungtertiars und Altquartars in der Türkei nach Vertebraten und ihre Bedeutung für die internationale Neogen-Stratigraphie. Geol. Jb., B 15. 167.
5. Özkan Öngen, İ., 2015. İstanbul Üniversitesi Jeoloji Müzesi ve Bilimsel Koleksiyonları. 198 s.
6. Saraç, G., 2003. Türkiye omurgalı fosil yatakları, MTA Rapor No 10609, Ankara. (yayınlanmamış)